

Zlatovláska

(česká)

Byl jeden král, a byl tak rozumný, že i všem živočichům rozuměl, co si povídali. A poslouchejte, jak se tomu naučil. Přišla k němu jednou nějaká stará babička, přinesla mu v košíku hada a povídá, aby si ho dal ustrojit: když ho sní, že bude všemu rozumět, co které zvíře v povětří, na zemi i ve vodě mluví. Tomu králi se líbilo, že bude umět, co nikdo neumí, dobře babičce zaplatil a hned poručil sloužícímu, aby mu tu rybu k obědu připravil: „Ale,“ prý, „ať ji ani na jazyk nevezmeš, sic mi svou hlavou zaplatíš!“

Jiříkovi, tomu sloužícímu, bylo divné, proč mu to král tak tuze zapověděl. „Jakživ jsem takovou rybu neviděl,“ povídá sám sobě, „vypadá zrovna jako had! A jaký by to byl kuchař, aby ani neokusil, co strojí?“

Když byla ryba upečena, vzal kouštíček na jazyk a ochutnal. Vtom slyší kolem uší něco bzučet: „Nám taky něco! Nám taky něco!“ Jiřík se ohlíží, co to, a nevidí než několik much, co v kuchyni lítaly. Tu zas venku na ulici někdo siplavě volá: „Kampák? Kampák?“ A tenčí hlasy odpovídají: „Do mlynářova ječmene, do mlynářova ječmene.“ Jiřík koukne oknem a vidí housera s hejnem hus. „Aha,“ povídá, „taková je ta ryba?“ Už věděl, co je. Čerstvě vstrčil ještě jeden drobet do úst, a pak hada donesl králi, jako by nic nebylo.

Po obědě poručil král Jiříkovi, aby mu osedlal koně, že se chce projet, a on aby ho doprovázel. Král jel napřed a Jiřík za ním. Když jeli po zelené louce, poskočil Jiříkův kuň a zařehotal: „Hohohoho, bratře, mně je tak lehký, že bych chtěl přes hory skákat!“

„Což o to,“ povídá druhý, „já bych taky rád skákal, ale na mně sedí starý; skočím-li, svalí se na zem jako měch a srazí si vaz.“

„Ať si srazí, co z toho?“ řekl Jiříkův kuň, „místo starého budeš nosit mladého.“

Jiřík se té rozmluvě srdečně zasmál, ale jen potichu, aby král nevěděl. Ale král taky dobře rozuměl, co si koníci povídali, ohlídl se a vida, že se Jiřík směje, ptá se: „Čemu se směješ?“

„Ničemu, královská Jasnosti! Jen mi tak něco připadlo,“ vylouval se Jiřík. Starý král však už ho měl v podezření a koňům už taky nedůvěřoval. Obrátil se a jel domů.

Když přijeli do zámku, poručil král Jiříkovi, aby mu nalil do sklenice vína: „Ale tvá hlava za to,“ povídá, „jestliže nedoleješ anebo přelegeš!“ Jiřík vzal konvici s vínem a leje. Vtom přiletěli oknem dva ptáčekové. Jeden druhého honil, a ten, co utíkal, měl tři zlaté vlasy v zobáčku. „Dej mi je,“ povídá ten jeden,

„však jsou moje!“ – „Nedám, moje jsou! Já si je zdvihl.“ – „Ale já je viděl, jak upadly, když se zlatovlasá panna česala. Dej mi aspoň dva.“ – „Ani jeden!“ Tu ten druhý ptáček za ním, a ty zlaté vlasy pochytil. Když se o ně letmo tahali, zůstal každému v zobáčku jeden, a třetí zlatý vlas upadl na zem, jen to zazvonilo. Vtom se Jiřík po něm ohlídl a přelil.

„Propadls mi životem!“ vykřikl král. „Ale chci s tebou milostivě naložit, když mi tu zlatovlasou pannu přivedeš za manželku.“

Co měl Jiřík dělat? Chtěl-li svůj život zachovat, musil pro pannu, ačkoli ani nevěděl, kde ji hledat. Osedlal si koně a jel kudy tudy. Přijel k černému lesu, a tu pod lesem u cesty hořel keř; zapálili jej pasáci. Pod keřem byl mravenčí kopec, jiskry na něj padaly a mravenci se svými bílými vajíčky sem tam utíkali. „Och pomoz, Jiříku, pomoz!“ volali žalostně, „uhoříme, i naši mladí ve vajíčkách.“ Jiřík hned z koně seskočil dolů, keř uťal a oheň uhasil.

„Až budeš potřebovat, vzpomeň si na nás. Taky pomůžem.“

Potom jel tím lesem a přijel k vysoké jedli. Na vrchu na jedli bylo krkavčí hnízdo a dole na zemi dvě krkavčata pištěla a naříkala: „Otec i matka nám uletěli, máme si sami potravu hledat, a my ubohá písklata ještě lítat neumíme! Och pomoz, Jiříku, pomoz! Nasyť nás, sic umřeme hladem.“ Jiřík se dlouho nerozmýšlel, skočil z koně a vrazil mu do boku meč, aby krkavčata měla co žrát. „Až budeš potřebovat,“ krákorala vesele, „vzpomeň si na nás, taky ti pomůžem.“

Dál už musil Jiřík pěšky. Šel dlouho, dlouho lesem, a když konečně z lesa vycházel, viděl před sebou daleké široké moře. Na břehu moře se hádali dva rybáři. Chytili velikou zlatou rybu do sítě, a každý ji chtěl mít jen pro sebe. „Má je síť, má je ryba!“ A druhý na to: „Málo by ti tvoje síť byla platná, kdyby mé lodi a mé pomoci nebylo. Až podruhé zas takovou chytíme, bude tvá.“ – „Ne tak! Ty na druhou počkej a tuhle mi dej.“

„Já vás porovnáám,“ povídá Jiřík. „Prodejte mi tu rybu, dobře vám ji zaplatím, a peníze rozdělte mezi sebe napolovic.“ I dal jim za ni všechny peníze, co měl od krále na cestu, nic si nenechal. Rybáři byli rádi, že tak dobře prodali, a Jiřík pustil rybu zas do moře. Vesele zašpláchala vodou, pohroužila se a pak nedaleko břehu ještě jednou vystrčila hlavu: „Až mě, Jiříku, budeš potřebovat, vzpomeň si na mne, odsloužím se ti.“ A poté se ztratila.

„Kam jdeš?“ ptali se rybáři Jiříka.

„Jdu svému pánu, starému králi, pro nevěstu, pro zlatovlasou pannu, a nevím ani, kde ji hledat.“

„Och, o té ti dobře můžem povědět,“ řekli rybáři, „je to Zlatovláska, králova dcera z křišťálového zámku tamhle na tom ostrově. Každý den ráno, když se rozednívá, rozčesává si své zlaté vlasy. Jde záře od nich po nebi i po moři. Chceš-li, sami tě na ten ostrov dovezem, protože nás tak dobře porovnal. Měj se však na pozoru, abys pravou pannu vybral. Dvanáct je panen, dcer královských, ale jen jedna má zlaté vlasy.“

Když byl Jiřík na ostrově, šel do křišťálového zámku prosit krále, aby svou dceru dal jeho panu králi za manželku.

„Dám,“ řekl král, „ale musíš ji vysloužit: musíš udělat za tři dni tři práce, co ti uložím, každý den jednu. Zatím si do zejtřka můžeš odpočinout.“

Druhý den ráno povídá král Jiříkovi: „Má Zlatovláska měla tkanici drahých perel. Tkanice se přetrhla a perly se vysypaly do vysoké trávy na zelené louce. Ty perly musíš všechny sebrat, aby ani jedna nechyběla.“

Jiřík šel na tu louku, byla daleká široká, klekl do trávy a začal hledat. Hledal, hledal od rána do poledne, ale ani perličku neviděl. „Och, kdyby tu byli moji mravenci, ti by mi mohli pomoci!“

„Však tu jsme, abychom ti pomohli,“ řekli mravenci. Kde se vzali, tu se vzali, kolem Jiříka se jen hemžili. „Co potřebuješ?“

„Mám na louce sebrat perly, a nevidím ani jednu.“

„Maličko jen počkej, my je za tebe seberem.“ A netrvalo dlouho, snesli mu z trávy hromádku perel, nepotřeboval než na tkanici navlíkat. A potom, když už chtěl tkanici zavázat, přikulhal ještě jeden mraveneček, byl chromý, noha mu tehdaž uhořela, když u nich hořelo, a křičel: „Počkej, Jiříku, nezavazuj, nesu ještě jednu perličku!“

Když Jiřík perly králi přinesl a král je přepočítal, ani jedna nechyběla. „Dobřes udělal svou věc,“ povídá, „zejtra ti dám jinou práci.“

Ráno Jiřík přišel a král mu řekl: „Má Zlatovláska se koupala v moři a ztratila tam zlatý prsten, ten musíš najít a přinést.“

Jiřík šel k moři a chodil smutně po břehu. Moře bylo čisté, ale tak hluboké, že nemohl ani dna dohlédnout, a což teprve na dně vyhledat prsten! „Och, kdyby tu byla má zlatá ryba, ta by mi mohla pomoci!“

Vtom se něco v moři zablesklo a z hlubiny na vrch vody vyplynula zlatá ryba: „Však tu jsem, abych ti pomohla. Co potřebuješ?“

„Mám v moři najít zlatý prsten, a nevidím ani dno.“

